వెలుగు నీడలు

శరణాలయంలోని సన్న గదిలో కొయ్య కుర్చీలో కూర్చుని అనుకున్నాడు మాధవరావు. తను యీ ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు ఎందుకు జరిపాడా అని. మద్రాసులో వుండగానే వితంతు శరణాలయానికి ఉత్తరాలు వ్రాసి, తన కోరిక వెలిబుచ్చాడు. వాళ్ళు రాధ ఫోటో పంపడం, తనని స్వయంగా వచ్చి ఆమెను చూడవలసిందిగా వ్రాయడం, అన్నీ త్వరత్వరగా జరిగిపోయాయి. ఫోటోలోని ఆ ముఖాన్నే తలచుకుంటూ వచ్చాడు అతను శరణాలయానికి.

గదిలో, బల్లకి. రెండు వేపులా వున్న రెండు కుర్చీల్లో మాధవరావు,శరణాలయం సూపరింటెండెంటు కూర్చున్నారు. రాధకి చిన్నతనంలో వివాహం జరిగింది. 13 సంవత్సరాలకు భర్త పోయాడు. గృహచ్ఛిద్రము, దుర్భరంగా పరిణమించిన వైధవ్యము, యింకా ఎన్నో తెలియని బాధలు ఆమెను ఊపివేశాయి. రెండు సంవత్సరాల క్రితం వచ్చింది ఆమె శరణాలయానికి. ఆత్మహత్యా ప్రయత్నంలో ఉండగా, గోదావరిలోంచి రక్షింపబడి. ఆమెది కూడా మాధవరావు కులము, శాఖే. ఆమె యీ సంవత్సరం మెట్రిక్ పరీక్షకు వెళ్లింది. వీణవచ్చు. చేతి పనులు నేర్చుకుంటోంది. సూపరింటెండెంటు చెప్పినదంతా విన్నాడు మాధవరావు. ప్రశ్నలు వేయలేదు. ఇదివరలో తనకి ఉత్తరాల్లో వ్రాసినదే మళ్లీ చెప్పింది ఆవిడ.

..... రాధ ఫోటో చూసిన రోజే ఆ ఫాలభాగం, నొక్కుల జుట్టు చూసి ముగ్ధుడైనాడతను. కళ్లల్లో బెరుకు, అమాయకత్వం... కానీ నోరు మాత్రం చిరునవ్వు కోసం మెదుపుతున్నట్లుంది. ఈ అమ్మాయి చాలా మంచిది అనుకున్నాడు మాధవరావు మరుక్షణానే. ఫోటోలోని రాధ ఫాలభాగం మీద వేలుంచి, తప్పు చేసిన వాడల్లే చటుక్కున తీసేశాడు అతను....

రాధ వచ్చింది. తెల్ల చీర, చేతులకు నల్లని గాజులు. సూపరింటెండు ప్రక్కన నిలబడింది. సూపరింటెండెంటు చెప్పింది ఆమెకి “వీరే మాధవరావుగారు” అని, ఆమె లేచి, రాధని కూర్చోమని ఆదేశించింది. మాధవరావు వేపు చూసి, “మీరు ఏమైనా చెప్పాలనుకుంటే చెప్పవచ్చు” అని బయటకు వెళ్ళింది ఆమె.

రాధ తలవంచుకుని కూర్చుంది. ఐదు నిముషాలు నిశ్శబ్దంగా గడిచాయి. మాధవరావు లేచి నిలబడ్డాడు....

“మీరు... మీరు నాతో మాట్లాడవలసినది ఏమీ లేదూ?” అన్నాడతను.

రాధ తలెత్తి అతని వంక చూసింది. ఆమె కళ్లు విశాలంగా వున్నాయి. “నన్ను గురించి ఆవిడ అంతా చెప్పారనుకుంటాను” ఆమె కంఠం సున్నితంగా వుంది. ఉచ్చారణ బాగుంది అనుకున్నాడు మాధవరావు. “మీకు అభ్యంతరంలేదూ? మీకు బంధువులులేరూ?” అన్నాడతను.

"ఉన్నారు. కానీ నేను బతికున్నట్లు తెలియదు వాళ్లకి... తెలియజేయలేదు... మీ వాళ్ళు, మీ వాళ్లకేమీ అభ్యంతరం లేదూ?" అన్నదామె సంకోచంతో.

"ఉంటుంది. కానీ నాకు పట్టదు వివాహం ఏర్పాటు చేస్తాను. మీకు నన్ను గురించి అంతా తెలుసు కదూ?" ఆమె తలూపింది.

"నేను వెళ్లి వస్తాను. రేపు ఫారం తీసుకు వస్తాను. సంతకాలు చేద్దాం. రెండు నెలల్లోనే పెళ్లి. నాకు ఉత్తరాలు రాస్తుండండి యీ రెండు నెలల్లో... వస్తాను" అన్నాడతను తలుపు దగ్గర కెడుతూ.

రాధ కూర్చునే వుంది. ఆమె ముఖం ఎర్రబడుతూండడం చూశాడతను. తలుపు దగ్గర ఒక్క నిముషం ఆగి, "ఏమంటారు?" అన్నాడు.

ఆమె చటుక్కున తలెత్తి చూసింది. ఆమె పెదవులు అస్పష్టంగా కదిలాయి.

"వస్తాను నేను... రేపు" అన్నాడతను.

మాధవరావు పెళ్లైన తర్వాత తన మిత్రులను చాలా మందిని కలుసుకున్నాడు. కాని విందులు వేడుకలేమీ ఏర్పాటు చేయలేదు తన వివాహ సందర్భంలో.

ఒకరోజు మిత్రుడు రాజుతో కలిసి, పార్క్ నుంచి యింటికి వస్తుండగా అన్నాడు రాజు "చూడు మాధవా! నువ్వు నిజంగా చాలా గొప్పవాడివని ఒప్పుకోవాలి. ఎవరికుంటుంది యీ ధైర్యం. అంతా వేదిక లెక్క కబుర్లు చెప్పిన వాళ్లమే."

మాధవరావుకి అర్థం కాలేదు. "ఏ సంగతి నువ్వు మాట్లాడేది?" అన్నాడతను.

రాజు నవ్వాడు. "అక్కడే వున్నది మరి నీ గొప్పతనం. మనవాళ్లంతా ఎంతగా మెచ్చుకుంటున్నారో నీకు తెలియదు. నువ్వు వితంతువుని పెళ్లాడ్డమనేది చాలా ముందడుగు వేయడమన్నమాట... నాకు కథ అనిపిస్తుంది. నేననుకున్నవన్నీ ఎల్లా గాలిలో కలిసిపోయాయో తల్చుకుంటే. నాకూ వుండేవి ఆశయాలు... ఏదో ప్రవాహంలో దుఃఖ భాజనమై పోయే జీవితాన్ని ఒక తెప్ప మీదకు చేర్చి ఒడ్డుకి తీసుకొచ్చావు. పూవనంలో విహరింపచేస్తున్నావు."

మాధవరావు మాట్లాడలేదు. అతను షాక్ అయ్యాడు. నిజానికి అందరికీ తెలియదు రాధ లాంటి భార్య వేయి జన్మలు తపస్సు చేసినా దొరకదని.

రాత్రి అతను డాబా మీద పడుకుని నక్షత్రాలను చూస్తుంటే వచ్చింది రాధ. ప్రక్కనే వున్న పడక్కుర్చీలో కూర్చుంది.

"ఏమిటాలోచిస్తున్నారు?" అన్నది. మాధవరావు ప్రక్కకు తిరిగి పడుకుని నవ్వాడు.

"నువ్వేమిటి ఆలోచిస్తున్నావు?" అన్నాడు. రాధ కిలకిల నవ్వింది. "మీరేమిటి ఆలోచిస్తున్నారో అదే" అన్నది.

"నేనా.... నువ్వు నాకు దొరక్కపోతే నేను ఏమైపోయేవాడినా అని ఆలోచిస్తున్నాను"

"నిజంగా నేనూ అదే అనుకున్నాను సుమండీ. మీరు నమ్మరు. పైగా నేను నా మనస్సులో వున్నవన్నీ చెబితే నవ్వుతారు... నన్ను మీ దానిగా చేసుకోకపోతే ఏమయ్యేదానినో!"

మాధవరావు లేచి కూర్చున్నాడు. "అల్లా అనకు. నేను నీకు ఎంత విలువో, నువ్వూ నాకు అంతే విలువ" అన్నాడతను.

"మీకు అర్థం కాదు నా మనస్సు. నా హృదయంలో ప్రేమ మీరు సృష్టించినదే. ఈ జీవిత ప్రవాహంలో... నా మోడు జీవితం..." రాధకి ఏమంత పెద్ద మాటలు రావు. ఆమె కంఠంలో తడి.

మాధవరావు అసంతృప్తిగా పడుకున్నాడు. కొంచెం ఆగి, లేచి, డాబా కొనకి వెళ్లి నిల్చున్నాడు. తిరిగి వచ్చి, పడక్కుర్చీలో కూర్చున్న రాధ వంక చూశాడు. ఆమె ఏడుస్తోందని తెలుసు.

"ఊరుకో మరి... పిచ్చిదానా, నీ జీవితానికి నేను చాలా చేశాను. సరేనా? వూరుకో" అన్నాడు.

ఆ రాత్రి ఎప్పటికో గానీ నిద్ర పట్టలేదు మాధవరావుకి. రాధ పెళ్లయిన కొత్తలో ఇంకా యిల్లాంటి మాటలు ఎన్నో అనేది. అప్పట్లో తనకి చాలా బాధ కలిగించాయి యీ మాటలు. ఇప్పటికీ మనస్సుకి ఇష్టంగా వుండవు యీ మాటలు. మొదట్లో తన మీది భక్తి, ప్రేమ మాత్రమే అర్థమయ్యేవి. కానీ యిప్పుడు ఈ కృతజ్ఞతా భావం కూడా అర్థమౌతోంది. న్యాయమేనా యి ప్రవర్తన?... ఏమో!

కుర్చీలోనే పడుకుని నిద్రపోతున్న రాధ వంక చూశాడు... ఆమెని లేపి మంచం మీద పడుకోమని చెప్పాడు మాధవరావు... తను ఆమెని వివాహం చేసుకోకపోతే, యీ పాటికి ఆమె జీవితం ఏ పథాన పోయేదో! ఎన్నడూ తల్లి తండ్రులను చూడదు ఆమె. ఎవరైనా దయార్ద్ర హృదయులు ఆశ్రయమివ్వాలి ఈ ఆలోచనల్ని తొలగించుకుంటూ నిద్రపోయాడు అతను... అతనికి కలలో తన ముసలి తల్లి దండ్రులు కనుపించారు. అక్క, చిన్న తమ్ముళ్లు, చెల్లెలు, తండ్రి చచ్చిపోయాడట. కర్మకి, ఆస్థికి వెళ్లాడు అతను. ఏమి ఏడుపులు. రాధ లేదు అక్కడ... అందరినీ కాదని వెళ్లిపోయావే అంటున్నారు తమ్ముళ్లు! ధ్వనులు...!

చాలా రోజుల వరకూ పోలేదు యీ కల మాధవరావు స్మృతిలోంచి. నాన్నని చూడాలనిపించింది. అతని మనస్సులోని ఆవేదన ఉవ్వెత్తున లేచింది. తల్లిని తలచుకుంటే మనస్సుని ఎవరో గుప్పిట పట్టి నులిమి వేస్తున్నట్లు బాధ కలిగింది.

"రాధా! మా వూరెళ్లి వస్తాను రెండు రోజులు. నువ్వుండగలవా?" అన్నాడతను ఒక ఉదయాన.

"వెళ్లిరండి" అన్నది రాధ. వెంటనే అతనికి తోచింది. తన భార్య రావడానికి వీల్లేని చోటికి తను వెళ్లడమా అని. కానీ... ఏమంటారు వాళ్లు రాధని చూసి? పెద్ద తమ్ముడు మద్రాసులో 'లా' చదివే వాడు ఒక్కడే తన పెళ్లికి ఉత్తరం వ్రాశాడు. తల్లి, తండ్రి ఆశీర్వదించలేదని అప్పట్లో మాధవరావుకి అనిపించింది. కానీ అల్లా దూరానికి త్రోసేశాడు ఆ అంశాన్ని... ఇప్పుడు...?

"నువ్వు పోనీ ఎక్కడైనా... " మాధవరావుకి మళ్లీ ఆలోచన సాగింది. ఆమె ఎక్కడికి వెడుతుంది. తను ఒక స్తంభం లాంటివాడు. తననల్లుకున్న లత ఆమె.

"వద్దు... ఐనా సెలవు దొరకవద్దూ నాకు?" అన్నాడతను. రాధకోసం నిజమే, రాధకోసం తను మనస్సు చేసే కొన్ని స్పందనలు త్రోసి పుచ్చాలి. అప్పట్లో తండ్రి ఒక సంబంధాన్ని చూసి వుంచాడు. తను వేసవిలో యింటికి వచ్చేసరికి. తను అంతకు ముందే శరణాలయంతో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరిపాడు. మేలో రాధని చూశాడు. ఉద్యోగం ఇంటరువ్యూ కూడా అప్పుడే జరిగింది. తన కోరిక చెప్పగానే తండ్రి కేకలేశాడు. తల్లి దిగులుపడింది. ఈ గొడవలన్నీ వారం రోజులు కూడా విననఖ్ఖర్లేకుండానే ఉద్యోగం ఆర్డరు వచ్చింది. మొదటి రెండు నెలల జీతంలో డబ్బు వెనకేసి, పెళ్లి ఖర్చులు పెట్టుకున్నాడు. ఇదంతా జరిగి ఏడాది కావస్తోంది.

ఆనాటికీ నాడు తను అనుభూతుల వెల్లువలోంచి బైట పడి, అయ్యో మా నాన్న, మా అమ్మ అనుకున్నాడు. తన వాళ్లని, వాళ్ల యిష్టాలని త్రోసిపుచ్చాడు. కట్నం, కొంచెం పెద్ద ఉద్యోగం, తల్లితండ్రుల మనశ్శాంతి... రాధ కోసం యివన్నీ త్యాగం చేశాడు... రాధ ఏమి త్యాగం చేసింది తన కోసం? ఆమె అదృష్టవంతురాలు.

తునకలు తునకలుగా యీ ఆలోచనలు మాధవరావు మనస్సులో రోజంతా మెదులుతూనే వున్నాయి. క్లాసులో పాఠాలు చెపుతున్నంతసేపు.

సాయంత్రం యింటికి వచ్చేసరికి రాధ తలదువ్వుకుంటోంది. అద్దంలో అతనిని చూసి నవ్వింది. తరువాత చేతులు కడుక్కుని వచ్చి, అతనికి కాఫీ యిచ్చి, ప్రక్కన కూర్చుంది. మాధవరావు కాఫీ త్రాగుతూ, కిటికీ లోంచి బయటకు చూడసాగాడు.

"ఏమిటి విశేషాలు కాలేజీలో?" అన్నది రాధ.

"కాఫీ యింత బాగా చేయడం ఎక్కడ నేర్చుకున్నావు? శరణాలయంలోనా"

రాధ ముఖాన చిరునవ్వు ఏమైంది అనుకున్నాడు అతను. ఆమె తల వంచుకుంది. "అక్కడ మాకు కాఫీలు యిచ్చేవారు కాదు. ఇక్కడికి వచ్చిన తర్వాతే.. అంతకు ముందు మా యింట్లో..."

మా యిల్లు! నవ్వొచ్చింది మాధవరావుకి. "నాకు పుట్టిల్లు వున్నట్లే, నీకూ వుంది కాదూ? యిద్దరికీ ఒకే దూరం..." అన్నాడు. అతని కంఠం అతనికి ఏమంత కర్కశంగా లేదు.

రాధ రాత్రి పరధ్యానంగా వున్నది. భోజనం చేస్తూ అన్నాడు మాధవరావు. "మీ పూర్వపు అత్తగారిల్లు ఏవూరు?" అని. మజ్జిగ పోస్తున్న ఆమె చేయి వణకడం స్పష్టంగా కనిపించింది అతనికి. ఆమె మజ్జిగ గిన్నె మీద మూత పెట్టి,అతని గ్లాసులో మంచి నీళ్లు పోసింది. అతను భోజనం చేసిన తర్వాత కంచం తీసేసింది. "నెల్లూరు దగ్గర పల్లెటూరు" అన్నది. అతను చేతులు కడుక్కుంటుంటే.

మాధవరావు పైకి వెళ్లిపోయాడు. ఆ రాత్రి శనివారం కాబట్టి ఉపవాసం రాధ. ఆ సంగతి తెలిసి, మామిడి పళ్లు తీసుకు వచ్చాడు అతను.

"తిన్నావా?" అనడిగాడు పదింటికి. "ఆ" అన్నదామె. అతను పడక్కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. ఆమె పిట్టగోడ నానుకుని నిలబడి రోడ్డు మీది మనుష్యుల్ని చూస్తోంది.

"రాధా, కోపమొచ్చిందా? నేను ఏవేవో ప్రశ్నలు వేస్తున్నందుకు!" అన్నాడు అప్రయత్నంగా. ఐనా ఎందుకు రావాలి ఆమెకి కోపం? 'మీ మీద కోపం రావడమా? మీరు దేవతలు' అనేది కాదూ రాధ మొదట్లో. "దేవతల మీద కూడా ప్రణయకోపాలు చూపొచ్చు" అని నవ్వేవాడు మాధవరావు అప్పట్లో.

రాధ వచ్చి కుర్చీ పీట మీద కూర్చుంది. ఆమె చేతులు, మెడ, చెవులు తెల్లగా, స్నిగ్ధంగా వున్నాయి. అందమైన చిన్ని, తెల్లని పూవులాగా వుంది ఆమె.

"రాధా!" అన్నాడతను. ఆమె తలెత్తి చూసింది. ఆరోజు శరణాలయంలో బెరుకు, భయం, అమాయకత్వంతో నిండిన చూపు చూసింది.

నా రాధ.... నా ఈ చక్కని రాధ గోదావరి వడిలోకి పోతుంటే ఎవరో రక్షించారు. ఎవరో అనుకున్నాడతను.

"రాధా, నాకు ఎన్నో విషయాలు చెప్పాలి. నువ్వు చెప్పవేం ఎప్పుడూ"...

రాధ మాట్లాడలేదు.

"ఆవిడ చెప్పింది నాకు నిన్ను గురించి.నేను అంటూండేవాణ్ణి. యింటరులో వుండగా, నేను ఎంతో అందమైన అమ్మాయిని ప్రేమించి పెళ్లి చేసుకుంటానని. అప్పట్లో చాలా పుస్తకాలు చదివేవాణ్ణి. సినిమాలు చూసేవాడిని... మొదట్లో నువ్వు నాకు వంగి నమస్కారం చేసినప్పుడు సినిమాలో లాగా అనిపించింది... "రాధా! వీరేశలింగం గారి పుస్తకాలు చదివావా నువ్వు...?"

రాధ నిద్రపోతోందా అని తలవంచి చూశాడు ఆమె వంక. లేదు విశాలంగా కళ్లు తెరుచుకుని చూస్తోంది దూరాన్ని. అస్పష్టంగా కదిలాయి ఆమె పెదవులు.

"అవును. వితంతూద్ధరణ చేశారాయన" అన్నది మెల్లిగా.

"అవును రాధా. ఆయన చాలా గొప్పవాడు... నీకు నిద్ర వస్తోంది. పడుకో..." అన్నాడు మాధవరావు.

ఉత్సాహంగా కబుర్లు చెప్పడం చేతకాదా ఈ రాధకి అనుకున్నాడు.ముడుచుకు పోయిన కలువపూవులా కనిపించింది అతని కళ్లకి ఆమె.

ఉదయం పది దాటినా మాధవరావు పడక కుర్చీలో కూర్చునే వున్నాడు. రాధ ఒకటి రెండు మార్లు అతని వంక చూసింది. అతను కదల్లేదు. చీకాకుగా వున్నాయి అతని ఆలోచనలు. తన జీవితంలో, తన దయా దాక్షిణ్యాల ఫలితంగా ప్రవేశించింది రాధ. ఎందుకని దూరంగా, తన జీవన పథంలోంచి తొలగి నడుస్తోంది తన అనుజ్ఞ లేకుండా? అర్థం లేని చీకాకు అతని మనస్సులో.

"రండి భోజనానికి" అన్నది పదిన్నరకి రాధ.

"ఇప్పుడు వద్దు. కాలేజీకి సెలవు చీటీ వ్రాస్తాను" అన్నాడు.

ఆమె కాగితం, కలం యిచ్చి, ఉత్తరం వ్రాయించుకుని, ప్రక్కింటి స్టూడెంటుని కేకేసి, యిచ్చింది.

ఒక పావుగంట తర్వాత కేకేశాడు మాధవరావు రాధని. "ఇవాళ పద్దెనిమిది రాధా.. ఎల్లుండికి మన పెళ్లి జరిగి ఏడాది. నీ జీవిత గమనం మారి యిన్ని వందల రోజులైందన్నమాట" బరువుగా అనలేదు మాధవరావు యీ మాటలు.

రాధ తలూపి, లోపలికి వెళ్లింది మళ్లీ. ప్రొద్దున్న పదకొండింటికి ఎంత సందడిగా వుంటుంది మా యింట్లో. మా వూళ్లో.. కిటికీ మీదుగా ప్రాకిన కాశీరత్నం తీగ మీద ఎండ పడుతోంది. వెచ్చగా వుంది యీ యిల్లు. వేడిగా ఉక్కగా వుంది యీ వాతావరణం అనుకున్నాడు మాధవరావు.

భోజనం చేస్తూ చెప్పాడు మాధవ రావు. "నేను రేపు మా వూరు వెడుతున్నాను.నాన్నకి అసలే బాగుండటం లేదని తమ్ముడు వ్రాశాడు. నాల్గు రోజులు సెలవు పెడుతున్నాను" అని రాధ ముఖంలోకి చూశాడు .. మార్పుల కోసం.

"ఒక్క ఏడాదంతా మా అమ్మను చూడకుండా ఎప్పుడూ లేను... మీ అమ్మ నువ్వంటే ప్రేమగా వుండేదా? నువ్వు అత్తగారింట్లో ఎన్నాళ్లుండిపోయావు. మీ అమ్మను చూడకుండా?" అన్నాడు. సమాధానం ఆశించలేదు అతను. రాలేదు సమాధానం.

అతని భోజనమైన తర్వాత వంటింటి తలుపు వేసి, అతనికి తమలపాకులు అందించింది రాధ. కిటికీ దగ్గర నిలబడి లెఖ్ఖలేనన్ని సార్లు ఆ కిటికీ చువ్వలని లెఖ్ఖపెట్టింది వ్రేళ్లతో.

మాధవరావులో ఏదో ఆవేశం. నిర్మలమైనదీ, స్వచ్ఛమైనదీ కాదు... పరవళ్ళు త్రొక్కుతోంది. గొంతులో పెనుగులాడుతున్నాయి కసియైన మాటలు. రాధ అసహజంగా ప్రవర్తిస్తోంది. 'అయ్యో వెళ్ల వద్దు మీరు' అనదు ఆమె. తను చూపించిన ప్రేమాభిమానాలు అర్థం కాలేదు ఆమెకి.

"నా సామాను సర్దు రాధ. 25కి వస్తాను తిరిగి... ఇల్లా వచ్చి కూర్చో. నేను ఆనందంగా ఉండడం నీకిష్టం లేదూ?" అన్నాడతను.

రాధ ఉలిక్కిపడి అతని వంక చూసింది.

"ఎందుకు కళ్లు విచ్చుకుని ముఖంలో అంత దైన్యం తెచ్చి పెట్టుకుని చూస్తావు? నా మనస్సు ఎటు మొగ్గుతోందో, ఏ ఆలోచనలు నాకు సంతోషం కలిగిస్తాయో అక్కర్లేదూ నీకు? నీకు ఎవరూ లేరు. కానీ నాకున్నారు. నీకు ఆత్మహత్య చేసుకునే స్వాతంత్ర్యమైనా ఉన్నది ఒకప్పుడూ, ఇప్పుడూనూ. నాకదీ లేదు నన్నాధారం చేసుకున్న నువ్వూ, నా మీదే ప్రాణాలుంచిన నా వాళ్లూ ఉన్నారు..." అతని కంఠం వణకటం లేదు.

"నా పట్ల చూపవలసిన భావమేమిటో నీకు తెలియదు. ఇట్లాంటి అలక్ష్యం నేను భరించలేను... రాధా! నేను జీవితంలో పొరబాటు చేశానన్న బాధ నాకు యింకా కలిగించకు. నీకు పుణ్యముంటుంది... రుణానుబంధం వల్ల తారసపడ్డావు నీవు.."

తెల్లగా పాలిపోయి, వణుకుతున్న చేతుల్లో ముఖం దాచుకుంది రాధ. బావురుమని, బిగ్గరగా, హృదయ విదారకంగా ఏడ్చింది ఒక్కసారిగా.

"ఎందుకేడుస్తావు? నీకు నేను ఏమి చేయలేదని? నా జీవితమంతా నీ కోసం మార్చివేసుకున్నానే! నేను ఏం కొరత చేశాను నీకు? నీకు తెలియదు శరణాలయాల్లోని వితంతువులు జీవితంలో ఎల్లాంటి అగచాట్లకు గురి ఔతారో, చాలీచాలని జీతాలు, పనికిరాని చదువులు, దొరికితే అవలక్షణమైన ఒక రెండో భర్త... ఎందుకేడుస్తావు యింకా? అర్థం లేని ఏడుపుని చూస్తే నాకు అసహ్యం వేస్తుంది"

ఆమె ఎక్కిళ్ళు మెల్లిగా తగ్గాయి. వాన వెలిసింది. కానీ కారు మబ్బులతో దిగులుగా వుండే ప్రకృతిలా వుంది ఆమె వదనం.

మాధవరావు ఏవగింతగా ముఖం ప్రక్కకు త్రిప్పుకున్నాడు.. "లోకంలోని ఆనందాన్ని పారిపోకుండా నిలబెట్టేందుక్కూడా శక్తి కావాలి... నీకు లేదది" అన్నాడు.

ఆ సాయంకాలమే బయలుదేరాడు మాధవరావు తన వూరికి. జట్కా వీధి మలుపు తిరగగానే అతని మనస్సులో తన యింటిని గురించిన ఆలోచనలు రాసాగాయి. తనదైన, స్వంతమైన లోకంలోకి వెడుతున్నట్లుంది అతనికి.

వీధి మలుపు దగ్గరే కనుపించాడు చిన్న తమ్ముడు. "అన్నయ్యా!" అని అరిచి బండి వెనకాల పరుగెత్తుకొచ్చాడు. "అమ్మ నిన్న అంటోంది అన్నయ్య వస్తాడేమోనని... చిన్నన్నయ్య దసరాకి కానీ రాడు" ఆయాస పడుతూ ఏవో చెప్తున్నాడు.. బండిని దాటి పరుగెత్తుకు వెళ్లాడు వాడు.

బండి గేటు దగ్గర ఆగేసరికి చెల్లెలు, రెండో తమ్ముడు పరుగెత్తుకొచ్చారు. వాళ్లని కళ్లతో చూశాడే కానీ, మెడ వంచి గుమ్మంలోకి తొంగి చూశాడు. అతని గుండెలు వేగంగా కొట్టుకుంటున్నాయి. ఏనాడో రగుల్కున్న అగ్ని పర్వతం లాంటిది తమ బాంధవ్యంలోని విభేదం, యీనాడు బ్రద్దలవుతే...!

గుమ్మంలో అక్క నిల్చుని వుంది. తల్లి ముసలిదైపోతోంది. మా అమ్మ అనుకున్నాడు మాధవరావు. "మాధవా, రా నాయనా! సాయంకాలం బయలుదేరావా, చిట్టీ! వదినను దింపవుటే బండిలోంచి?" మాధవరావు నీరసంగా నవ్వాడు. "తీసుకురాలేదు. అక్కడే వుంది. నాన్న ఏడీ? ఎల్లా వుంది నాన్న వంట్లో?"ప్రశ్నలు రావడం లేదు అతనికి వదిన? ఎందుకు వీళ్లకి ఆమె అజ!

తల్లి ముఖంలో ఆశ్చర్యం చూశాడతను. "అదేమిట్రా, అమ్మాయి ఎల్లా వుంటుంది వంటరిగా? వాళ్ల వాళ్లెవరైనా వున్నారా అక్కడ?" అన్నదామె.

"ఎవరూ లేరు. తనే వుంది" అన్నాడు లోపలకు వస్తూ.

ఘర్షణలు లేవు. తను పూర్వం సెలవులకి వచ్చినపుడు ఎలా వుందో యిప్పుడూ అల్లాగే వుంది. తను వీళ్లలోని వాడు... ఆనందంగా, సంపూర్ణంగా వుంది యీ వాతావరణం.

స్నానం చేసిన తర్వాత, తండ్రితో కలిసి భోజనం చేశాడు. కుశల ప్రశ్నలు, ఉద్యోగ వివరాలు, రాజకీయాలు, ఊళ్లో విషయాలు మాట్లాడి మంచం మీద వాలాడు. విసనికర్ర చేత్తో పుచ్చుకుని, "కానీ... నువ్వు కోడలుని తీసుకు వస్తే బాగుండేది. నలుగుర్నీ చూడఖ్ఖర్లేదూ తను మాత్రం?" అన్నాడాయన.

లోకంలో చిత్రాలు జరుగుతాయి, మనుష్యులు చిత్రంగా మాట్లాడతారు. ఇదే దానికి తార్కాణం అనుకున్నాడు మాధవరావు.

"ఎన్నాళ్లు సెలవు పెట్టావు అబ్బాయీ?" రెండో నాటి రాత్రి దగ్గర కూర్చుని అన్నం పెడుతూ అడిగింది తల్లి. తండ్రి పురాణానికి వెళ్లాడు. అక్క దూరపు బంధువులింట్లో శుభకార్యానికి సాయం చేయడానికి వెళ్లింది. పిల్లలు వసారాలో చదువుకుంటున్నారు.

"25 వరకు పెట్టాను... అమ్మా! మీ అందరికీ చాలా కష్టం కలుగలేదుటే, నేను విధవరాలిని పెళ్లి చేసుకున్నందుకు?"

"ఛీ వూరుకో. అప్రాచ్యపు మాటలు కోడల్ని గురించి అల్లాంటి అమంగళకరమైన మాటలు అనకూడదు." అన్నది తల్లి.

మాధవరావుకి నిజంగానే నవ్వొచ్చింది. "అమ్మా! నీ కొడుకు భార్య కాబట్టి అంత పవిత్రమా అమ్మా నీకు? అది కాదు చెప్పు. నాన్న ఏమన్నారు అప్పట్లో? నువ్వేమనుకున్నావు? చెప్పమ్మా..."

లాంతరు వెలుగులో తల్లి చేతి గాజులు మెరుస్తున్నాయి. ఆమె తెల్లని జుట్టు తేలిగ్గా గాలికి కదులుతోంది. దీపం వూగిసలాడుతూంటే, ఆమె ముఖం మీద వెలుగునీడలు, కష్టసుఖాల్లా పడుతున్నాయి.

"మీ నాన్న నాలుగు రోజులు కేకలేశారు అందరి మీదా... రాత్రిళ్లు మాత్రం పదే పదే అనుకునేవారు పెద్దవాడిల్లా చేశాడని... నా సంగతికేమున్నది మాధవా... ఇప్పుడు అక్కయ్య రాత చూసి నేను కుమిలి పోవడం లేదూ... అదీ యిప్పుడైతే కొంచెం మనిషైంది కానీ, మొదట్లో ఎల్లా వుండేది? అల్లాంటి బాధ ఒక ఆడ దానికి తప్పిందని అనుకున్నాను."

అవతలి గదిలో గిన్నె పడిన చప్పుడైతే లేచి వెళ్లింది ఆమె. పెరుగు తీసుకు వచ్చి వడ్డించింది కొడుక్కి.

"మా నాన్న చిన్ననాడు నీ జాతకం గీసినప్పుడే చెప్పాడు నీకు అనువైన కళ్యాణం జరుగుతుందని. రెండేళ్ల క్రితం పురుషోత్తం గారు చెప్పారు. నీకు సంసార సౌఖ్యం వుందని. ఎన్ని సార్లో అనుకున్నాను యీ విషయాలు.... నీ మనస్సు మంచిదని నాకు తెలుసు... కానీ మాధవా, నువ్వు రాధని యెందుకు తీసుకురాలేదు చెప్పు?"

రాధా, మాధవుడు! బాగున్నాయి తల్లి నోట యీ పేర్లు వినడానికి.

"నాకేం తెలుసమ్మా యిక్కడి సంగతులు? తీరా ఇక్కడికి వచ్చిన తర్వాత నాన్న కేకలేసి, నలుగురూ పెదముఖాలు పెట్టుకుంటే రాధ ఎంత బాధపడుతుందీ? మీరంతా శాంతించిన సంగతి తమ్ముడూ వ్రాయలేదులే నాకు...రాధది అసలే సున్నితమైన మనస్సు... "

అబద్ధం! ఈ సానుభూతి మెదిలిందీ తన మనస్సులో. బాధతో ముడుచుకు పోతోంది అతని హృదయం.

"అయ్యో పిచ్చినాయనా.... తల్లి, తండ్రికి కూడా దూరమైంది పాపం.నాలుగురోజుల పాటు ఇక్కడుంటే మనస్సుకు శాంతిగా వుండును. నీ సంగతే నీకు పట్టదు. అమ్మాయి సంగతి ఏం చూస్తున్నావో నువ్వు.. అదేమిటి అన్నం త్రోసేస్తున్నావు ప్రక్కకి?"

"ఎక్కువైందమ్మా" అన్నాడతను చేయి కడుక్కుంటూ....

అతను ఆరు బయట వెన్నెల్లో పడుకున్నాడు. అమ్మ వచ్చి మంచం మీద కూర్చుంది. అతని మీద చేయి వేసి కాస్సేపాగి అన్నదామె.

"మాధవా! నువ్వు కలతపడుతున్నావు. మనస్సులో ఏవీ ఉంచుకోకు. ఏదో కాదన్నపని చేసినంతలో రక్త స్పర్శలు ఎక్కడికి పోతాయి? ఆయన నీకు తండ్రి కాడా, నువ్వాయనకు కొడుకుని కావా? నీ మనస్సుకి నచ్చిన పని మా అందరికీ మాత్రం ఎందుకు కష్టం కలిగిస్తుంది...?"

"రాధమ్మ పుట్టినింటిని గురించి తల్చుకుంటూ వుంటుందా ఎప్పుడేనా?" మాధవరావు మాట్లాడలేదు.

తల్లి నవ్వింది. "తల్చుకుని ఏడుస్తూంటుందా? నిజానికి ఎవరూ లేరుటగా రాధకి? పాపం...." తల్లి కంఠం రుద్ధమైందా అనిపించింది అతనికి.

"తమ్ముడు వ్రాశాడులే అన్నీ.. ఇంతకీ ఒక్కతే ఉందన్నమాట, ఇరుగు పొరుగు వున్నారా?"

మాధవరావు ప్రక్కకి తిరిగి పడుకుని, కళ్లకి అడ్డంగా చేయి పెట్టుకున్నాడు. "నాకు నిద్రొస్తోంది అమ్మా మధ్యాహ్నం పడుకోలేదు కదూ? నాన్న వచ్చినట్లున్నారు చూడు" అన్నాడు అతని కంఠం పొడిగా వుంది.

❋

తెల్లవారుఝామున తల్లి లేస్తూనే మాధవరావు పరుపు చుట్టేసి వుండటం చూసింది. అతని గదిలో దీపం వెలుగుతూండడం చూసి, వెళ్లింది ఆవేపు.

"నేను 5 గంటల బండికి వెడుతున్నానమ్మా. కొంచెం కాఫీ చేసియ్యి" అన్నాడు మాధవరావు హోల్డాలు కడుతూ.

"ఇంకో రెండు రోజులుంటానన్నావు కాదట్రా" అన్నదామె.

"లేదమ్మా.... పనుంది కాగితాలు కొన్ని కాలేజీలో ఇవ్వాలి. నాన్నకి చెప్పు!"

ఆ ప్రభాత సమయాన రైల్లో కూర్చుంటే తల్లి, తండ్రి అక్క ... తనని గంట క్రితం సాగనంపిన వాళ్లెవరూ స్మృతిలో లేరు మాధవరావుకి.

రాధ ఆరోజు సాయంకాలం గుమ్మం దగ్గర ఎంత దీనంగా వుంది. తనకి ఆ సమయంలో ఆమె కళ్లల్లోని విషాద చ్ఛాయలు కనుపించలేదు... ఆవేదన లోతులు స్ఫురించలేదు. కానీ యిప్పుడు...!

ఆమె ఎటువంటిదో తెలియని యీ వ్యక్తులంతా ఎందుకు ఆప్యాయంగా మాట్లాడుతారు ఆమెని గురించి? వీళ్లంతా ఏం చేశారు ఆమెకి? ఆమె వీరి యెడల ఏమి ప్రేమాభిమానాలు చూపించింది అదృశ్యంగా, మౌనంగా వుండి? తూర్పున పొడసూపిన బంగారు సూర్య కిరణం అతని కళ్లను తాకింది.

ఎవరికి ఎవరు ఏమి చేస్తారు జీవితంలో తన తల్లి తనని కని,పెంచి పెద్ద చేసినందుకు కృతజ్ఞత చూపాలని కోరుతుందా? అవ్యాజంగా, అయాచితంగా చూపే చల్లని ప్రేమ అది. 'అమ్మా, నువ్వు నా జీవితానికే యింత చేశావు' అని తను అన్నా, ఆమె చిరునవ్వు నవ్వుతుందే కానీ, ఆ మాట మనస్సులో నిలుపు కుంటుందా? అల్లాంటి అలౌకికమైన, బాంధవ్యం అది.

తనది, తన భార్యదీ మాత్రం యింత ఉత్కృష్టమైన బాంధవ్యం కాదూ! కానక్కర్లేదూ? ప్రేమ, ఆదరం చూపడానికి మనిషిలో ఎంత సౌజన్యం, గొప్పతనం అవసరమో, మనస్ఫూర్తిగా అందుకోవడానికి అంత ఔన్నత్యం కావాలి. రాధ జీవితాన్ని నిర్విచారంగా స్వీకరించి, మౌనంగా ఒదుదుదుకుల నన్నిటినీ అధిగమిస్తోంది. తనలో తానే ఘర్షణలు పడి, ఆమెలో ఏవో ఆపాదించి, కలతలు కల్పించుకున్నాడతను.

"అయ్యో, రాధ ఏమైపోతోందో ఒంటరిగా!" అని రైలు కూతలో కలిసిపోయేలా సన్నగా.. బిగ్గరగా అనుకున్నాడు మాదవరావు.

– ఆంధ్ర వార పత్రిక

17-9-1958

❋